

MARIIA VARLYGINA - MARIIA VARLYGINA - MARIIA VARLYGI- NA - MARIIA VARLYGINA - MA- RIIA VARLYGI LYGINA - M - MARIIA VA

У текстах Томаша Шершеня сплетені культурний та історичний вимір людського життя, обрана широка географія описаних явищ, аби показати війну не як монолітний концепт, а як складний досвід виживання, руйнування та життя після трагедії. Есеї поєднують антропологічну проникливість із винятковим літературним стилем Шершеня, чий уважний, м'який і поетичний спосіб письма робить його тексти не лише важливим голосом у рефлексії над війною, а й взірцевою літературою.

Пропонований твір

Tomasz Szerszeń, Być gościem w katastrofie, 2024

Мови перекладу
polski -> українська

Дата резиденції
16 - 30 липня 2026

Місце резиденції:
Замок на Воді,
Войновиці

Organizator rezydencji:

Марія Варлигіна - есеїстка, дослідниця візуальної культури, кураторка, аспірантка Ягеллонського університету на факультеті полоністики. Кураторка галереї site-specific «Башта» (Краків, 2022–2026). Публікувалася, зокрема, на сторінках «SZUM», «Restart», «Mezosfera», «YourArt», «Konteksty», «Teksty Drugie», «ArtsLooker» та «Sensor».

MARIIA VARLYGINA - MARIIA VARLYGINA - MARIIA VARLYGI- NA - MARIIA VARLYGINA - MA- RIIA VARLYGI LYGINA - M - MARIIA VA

**Зв'яжіться з
перекладачем за
адресою (e-mail)**

mariia.varlygina@gmail.com

**Дізнайтеся більше
про перекладачку та
прочитайте
фрагмент перекладу
пропонованої
книжки на сторінці**

archipelagos-eu.org

Анотація

«Бути гостем у катастрофі» — це багат шаровий антропологічний есей, присвячений візуальності російсько-української війни та способам її культурного осмислення. Автор зосереджується не на історичному чи репортерському коментарі, а на мистецьких практиках, художніх проєктах і культурній рецепції війни як події, що докорінно змінила не лише Україну, а й ширший політичний і культурний ландшафт Європи.

Структура книжки вибудована навколо низки дієслів, через які автор визначає окремі способи реагування на війну: документувати, тікати, ненавидіти тощо. Саме через ці дії автор аналізує трансформації індивідуального й колективного досвіду українців. Війна розглядається як процес деколонізації, а український опір як практика звільнення від імперського впливу. Водночас деколоніальність є не лише предметом аналізу, а й методом авторського письма, автор прагне уникнути універсалізації досвіду чи узагальнень, зосереджується на польському контексті інформування про війну, проблематизує матеріальність бачення.

Шершень наводить історичні паралелі з польським досвідом Другої світової війни та аналізує, як польське суспільство сприймає російсько-українську війну через доступні їм медіа-образи й культурну пам'ять. Есей доводить, що «дивитися на війну» означає взаємодіяти не з самою реальністю, а з її репрезентаціями.

Для ілюстрування “дієслів війни” автор звертається до творів сучасних українських митців і письменників, зокрема Колі Рідного, Алевтини Кахідзе, Інги Леві, Лени Лягушонкової, Ніни Захоженко та інших. Ці роботи є зверненням до голосів зсередини війни, відкриваючи її етичний, емоційний і візуальний виміри.

Однією з центральних тез книжки є розуміння мистецтва як особливої форми свідчення – її документальний потенціал. Воно не лише документує війну, а й завжди займає етичну позицію, пропонуючи власний спосіб говорити про насильство, пам'ять і відповідальність. Зрештою автор ставить фундаментальні питання: хто має право говорити про війну, з якої позиції та якою мовою. Ці питання роблять книжку важливим внеском у сучасну рефлексію про війну, мистецтво, пам'ять і спільноту, засновану на етиці турботи.

Про Archipelagos

Archipelagos має на меті розкрити розмаїття європейських літературних голосів, підтримуючи роль перекладачів як дослідників літератури, написаної маловживаними мовами, а також поглиблюючи знання фахівців читацьких мереж.